

Maciej Olejnik

EWALUACJA FUNKCJONOWANIA DIALOGU SPOŁECZNEGO NA POZIOMIE REGIONALNYM W POLSCE PRZEZ PRYZMAT DZIAŁALNOŚCI WOJEWÓDZKICH KOMISJI DIALOGU SPOŁECZNEGO

Słowa kluczowe:

polski dialog społeczny, partnerzy społeczni, Wojewódzkie Komisje Dialogu Społecznego, egzystencjalne problemy, transgresyjne problemy

Wstęp

Jedną z najistotniejszych instytucji państwa demokratycznego jest dialog społeczny. Pojęcie to jest interpretowane przynajmniej na kilka sposobów. Według Jacka Męciny *dialog społeczny to te formy wymiany informacji, negocjacji, przetargów, interesu, konsultacji, paktowania społecznego oraz współdecydowania, których przedmiotem są zagadnienia związane z interesem ogólnym*¹. Powyższa definicja dialogu społecznego jest niezwykle szeroka, ponieważ przez pojęcie interes ogólny można rozumieć właściwie wszystkie interesy polityczne. Ponadto warto odnotować, że do form dialogu społecznego Męcina zaliczył zarówno negocjacje dwustronne i trójstronne, jak i lobbing², czyli dwa zupełnie inne typy zachowań politycznych. Odmienne podejście do tej kategorii zaproponowali Kazimierz W. Frieske oraz Lucyna Machol-Zajda. Uznali oni, że na dialog społeczny należy spoglądać dwojako. W ujęciu szerszym przez dialog społeczny rozumieją *proces negocjowania rozmaitych, kluczowych decyzji w sprawach publicznych z zainteresowanymi stronami – po to aby: wychodząc poza strukturę instytucji politycznych, „uspołecnić” mechanizmy podejmowania decyzji, (...) przeciwdziałać procesom marginalizacji*

---

¹ J. Męcina, *Wpływ dialogu społecznego na kształtowanie stosunków pracy w III Rzeczypospolitej*, Warszawa 2010, s. 15.

² Tamże, s. 15.

*rozmaitych interesów i (...) uzyskiwać społeczne przyzwolenie (...) dla tych decyzji w sprawach publicznych, które z różnych powodów mogą okazać się niepopularne*³.

W ujęciu węższym, o dialogu społecznym powinno się według nich mówić, koncentrując się na konkretnych, funkcjonalnie wyspecjalizowanych instytucjach, służących tworzeniu negocjacyjnego ładu społecznego. (...) Idzie tu o takie instytucje, które stanowią płaszczyznę spotkania między różnymi reprezentacjami „interesów specjalnych” czy grupowych oraz negocjowania takich rozwiązań w kwestiach spornych, które są do przyjęcia dla każdej z nich i są wprowadzane w strukturę procesu decyzyjnego toczącego się w administracji publicznej⁴. Do negocjowanych kwestii spornych należy zaliczyć, wedle stanowiska Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP), społeczne i ekonomiczne problemy leżące w zainteresowaniach organizacji pracodawców i pracobiorców⁵. W dalszej części artykułu kategoria dialogu społecznego była rozumiana zgodnie z węższą, uzupełnioną przez wspomniane stanowisko MOP, definicją tego pojęcia. Przyjęcie tego sposobu interpretacji dialogu społecznego umożliwiło dokonanie ewaluacji funkcjonowania dialogu społecznego na poziomie regionalnym w Polsce poprzez zbadanie efektywności działania najistotniejszych polskich regionalnych instytucji dialogu społecznego – Wojewódzkich Komisji Dialogu Społecznego.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej określa ogólne zasady funkcjonowania dialogu społecznego w Polsce, zezwala na tworzenie związków zawodowych i organizacji pracodawców (art. 12) oraz za podstawę ustroju gospodarczego Polski uznaje m.in. dialog i współpracę pomiędzy partnerami społecznymi (art. 20)⁶. Możliwość tworzenia oraz szczegółowe zasady funkcjonowania regionalnych instytucji dialogu społecznego zostały określone w Ustawie o Trójstronnej Komisji do Spraw

---

³ K. W. Frieske, L. M. Machol-Zajda, *Instytucjonalne ramy dialogu społecznego w Polsce: szanse i ograniczenia*, [w:] K. W. Frieske, L. Machol-Zajda, B. Urbaniak, H. Zarychta (red.), *Dialog społeczny. Zasady, procedury i instytucje w odniesieniu do podstawowych kwestii społecznych – opracowania PBZ*, Zeszyt nr 7, Warszawa 1999, s. 9-10.

⁴ Tamże, s. 10.

⁵ Patrz J. Gardawski, *Dialog społeczny w Polsce. Teoria, historia, praktyka*, Warszawa 2009, s. 17.

⁶ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku, <http://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm>, 3.12.2011.

Spółeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego⁷. Na podstawie art. 16 ustawy Wojewódzka Komisja Dialogu Społecznego zostaje powołana w województwie przez wojewodę na wspólny wniosek przynajmniej jednego reprezentatywnego związku zawodowego (art.6) oraz jednej reprezentatywnej organizacji pracodawców (art.7). W jej skład wchodzi przedstawiciele wojewody (jako reprezentanci strony rządowej), marszałka województwa (jako reprezentanci strony samorządowej), reprezentatywnych związków zawodowych i reprezentatywnych organizacji pracodawców (art. 18.1). Przewodniczącym komisji jest wojewoda (art. 18.3). Najważniejszym uprawnieniem komisji jest wyrażanie opinii w sprawach objętych zakresem zadań związków zawodowych lub organizacji pracodawców będących w kompetencji administracji rządowej i samorządowej z terenu województwa; w sprawach o zasięgu wojewódzkim, które zostały przekazane komisji w drodze uchwały przez Trójstronną Komisję do Spraw Społeczno-Gospodarczych; oraz w sprawach społecznych lub gospodarczych odnoszących się do konfliktów na linii pracodawcy – pracownicy (art. 17.1). Ponadto na wspólny wniosek przedstawicieli reprezentatywnych związków zawodowych i organizacji pracodawców komisja może opiniować projekt strategii rozwoju województwa (art. 17.2). Przyjęcie opinii przez komisję wymaga zgody wszystkich jej stron (art. 17.3). Komisja posiada uprawnienia do rozpatrywania konfliktów pomiędzy pracodawcami i pracownikami (art. 17a.1) włącznie z możliwością wyznaczenia osoby z misją dobrej woli (art. 17b.1, 17b.2). Zasady oraz tryb działania komisji zostały uszczegółowione w rozporządzeniu prezesa Rady Ministrów w sprawie wojewódzkich komisji dialogu społecznego⁸. Zgodnie z jego treścią komisja obraduje na posiedzeniach plenarnych przynajmniej jeden raz w ciągu 3 miesięcy (art. 8.1, 8.2). Przewodniczący komisji i jego wiceprzewodniczący, którymi są przedstawiciele każdej reprezentatywnej organizacji oraz strony samorządowej,

---

⁷ Patrz: Ustawa o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego z dnia 6 lipca 2001, tekst ujednolicony,

<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20011001080>, 3.12.2011.

⁸ Patrz: Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów w sprawie wojewódzkich komisji dialogu społecznego z dnia 22 lutego 2002 roku, <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20020170157>, 3.12.2011.

tworzą prezydium komisji (art. 10.1, 10.2) – organ ten kieruje pracami komisji. W drodze uchwały komisja może powołać stałe i doraźne zespoły robocze (art.9). Czysto techniczne funkcje leżą w gestii pracowników biura komisji.

Ewaluacja funkcjonowania Wojewódzkich Komisji Dialogu Społecznego została dokonana przy pomocy dwóch metod badawczych: behawioralnej i analizie instytucjonalnej. Pierwsza metoda polega na analizie *zachowań politycznych w drodze obserwacji zachowań jednostek ludzkich i złożonych z tych jednostek grup społecznych*⁹. Pojęcie zachowania politycznego zinterpretowano jako *wszystkie świadome i nieświadome (...) reakcje (...) ludzi na bodźce wywodzące się ze zjawisk politycznych i procesów politycznych, których istotą jest władza*¹⁰, natomiast kategorię obserwacji zdefiniowano jako *wszelkie uzyskiwane empirycznie informacje*¹¹. Druga metoda – analiza instytucjonalna – polega na poznawaniu rzeczywistości politycznej poprzez analizę norm prawnych, wartości, reguł i wzorów zachowań determinujących określone zjawisko polityczne¹². Kategoria zjawiska politycznego jest rozumiana jako *podmiot (...), jego zachowania oraz zobjektywizowane, dające się wyodrębnić z rzeczywistości politycznej i poddające się badaniom empirycznym wytwory tych zachowań, tzn. fakty, zdarzenia, stany, interakcje*¹³. Informacje, które zostały zebrane w celu napisania artykułu, miały charakter ilościowy i jakościowy. Do materiałów ilościowych należy zaliczyć częstotliwość posiedzeń komisji, prezydium i zespołów roboczych, ilość opinii przyjętych przez komisje oraz ilość rozpatrywanych na forach komisji konfliktów pomiędzy pracodawcami a pracownikami, natomiast do materiałów jakościowych analizę zagadnień, które były podejmowane przez komisje.

W artykule tym udowodniono, że nie można jednoznacznie stwierdzić, czy dialog społeczny na poziomie regionalnym w Polsce funkcjonował efektywnie, ponieważ rezultaty prac komisji w zależności od regionu były bardzo różne, a same

---

⁹ A. J. Chodubski, *Wstęp do badań politologicznych*, Gdańsk 2006, s. 128.

¹⁰ L. Sobkowiak, *Zachowania polityczne*, [w:] A. Antoszewski, R. Herbut (red.), *Leksykon politologii*, Wrocław 2003, s. 501.

¹¹ A. J. Chodubski, *Wstęp do...*, s. 128.

¹² Patrz G. Stoker, D. Marsh (red.), *Theory and Methods in Political Science*, New York 2002, s. 6.

¹³ L. Sobkowiak, *Zjawisko polityczne*, [w:] A. Antoszewski, R. Herbut (red.), *Leksykon politologii*, Wrocław 2003, s. 501.

komisje okazały się wyjątkowo nierównymi instytucjami. Autor postawił hipotezę, że obecny stan prawny umożliwia efektywne funkcjonowanie Wojewódzkich Komisji Dialogu Społecznego zarówno jeśli chodzi o rozwiązywanie egzystencjalnych problemów regionu, jak i o wyznaczanie jego długofalowych celów. Aby komisje działały skutecznie, niezbędna była stosunkowo wysoka częstotliwość spotkań stron komisji oraz wola współpracy jej członków, w tym zdolność do dochodzenia do kompromisu. Przydatność prac komisji dla regionu była zależna od wagi i rodzaju spraw (egzystencjalnych i transgresyjnych) rozpatrywanych przez komisje.

Wojewódzkie Komisje Dialogu Społecznego w działaniu (lata 2002-2009)

Wojewódzkie Komisje Dialogu Społecznego pracowały w bardzo zróżnicowany sposób w latach 2002-2009, w zależności od komisji problemy regionu były najczęściej rozpatrywane na plenarnych posiedzeniach komisji przez jej prezydium bądź też przez zespoły robocze. Tabele 1, 2 i 3 zawierają dane dotyczące częstotliwości pracy komisji i ich organów w badanym okresie.

Tabela 1. Liczba posiedzeń plenarnych Wojewódzkich Komisji Dialogu Społecznego.

województwo	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Razem
dolnośląskie	4	4	4	2	4	2	3	8	31
kujawsko-pomorskie	5	4	4	3	3	5	5	4	33
lubelskie	3	7	8	4	6	10	8	9	55
lubuskie	3	6	4	3	4	5	4	5	34
łódzkie	3	6	5	3	5	8	9	8	47
małopolskie	3	3	4	1	3	3	5	3	25
mazowieckie	4	3	5	3	5	4	4	5	33
opolskie	3	6	6	5	6	9	3	5	43
podkarpackie	3	5	4	3	4	3	4	5	32
podlaskie	3	5	6	4	8	6	8	5	45

pomorskie	8	11	10	8	4	6	8	4	59
śląskie	4	8	4	4	4	6	5	6	41
świętokrzyskie	4	5	5	4	7	7	10	8	50
warmińsko- mazurskie	4	5	6	5	4	4	4	4	36
wielkopolskie	4	5	8	4	5	4	4	4	38
zachodniopom.	4	4	5	2	6	3	3	3	32

Źródło: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Wojewódzkie Komisje Dialogu Społecznego. Informator. Działalność w 2009 roku*, Warszawa 2010, s. 166.

Tabela 2. Liczba posiedzeń prezydium Wojewódzkich Komisji Dialogu Społecznego.

województwo	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Razem
dolnośląskie	3	10	13	4	10	8	9	7	64
kujawsko- pomorskie	4	7	5	2	6	7	9	4	44
lubelskie	4	2	3	1	8	9	9	8	44
lubuskie	2	4	7	3	4	4	4	5	33
łódzkie	3	7	3	3	2	4	7	9	38
małopolskie	2	3	4	1	4	3	3	3	23
mazowieckie	6	9	5	2	4	4	4	4	38
opolskie	1	2	3	2	4	10	3	2	27
podkarpackie	2	2	2	0	1	1	3	1	12
podlaskie	3	2	1	1	4	4	6	10	31
pomorskie	7	10	13	9	8	10	8	8	73
śląskie	2	5	4	3	5	4	6	4	33
świętokrzyskie	2	0	2	0	1	2	1	5	13
warmińsko- mazurskie	2	6	6	4	3	6	2	5	34
wielkopolskie	7	8	4	2	1	4	4	5	35
zachodniopom.	7	1	6	3	3	3	4	6	33

Źródło: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Wojewódzkie Komisje Dialogu Społecznego. Informator. Działalność w 2009 roku*, Warszawa 2010, s. 166.

Tabela 3. Liczba posiedzeń zespołów roboczych Wojewódzkich Komisji Dialogu Społecznego.

województwo	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Razem
dolnośląskie	0	15	7	5	13	11	12	17	80
kujawsko-pomorskie	3	5	10	2	4	3	2	0	29
lubelskie	0	0	1	0	2	6	8	10	27
lubuskie	0	0	-	3	3	0	6	3	15
łódzkie	0	3	0	1	3	0	6	1	14
małopolskie	2	3	4	0	1	2	0	0	12
mazowieckie	13	2	9	0	3	0	0	4	31
opolskie	0	0	0	0	2	7	8	0	17
podkarpackie	1	0	0	0	3	2	0	3	9
podlaskie	1	3	2	1	1	0	0	3	11
pomorskie	0	18	19	13	6	2	19	8	85
śląskie	0	2	5	5	4	2	2	7	27
świętokrzyskie	0	8	5	3	1	1	4	0	22
warmińsko-mazurskie	12	8	8	10	8	15	2	4	67
wielkopolskie	0	11	6	4	2	2	2	2	29
zachodniopom.	1	1	0	2	1	0	4	1	10

Źródło: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Wojewódzkie Komisje Dialogu Społecznego. Informator. Działalność w 2009 roku*, Warszawa 2010, s. 166.

Powyższe dane wskazują, że posiedzenia plenarne komisji były organizowane najczęściej w lubelskiej, łódzkiej, opolskiej, podlaskiej, pomorskiej i świętokrzyskiej komisji (niemal 6 razy bądź więcej na rok), natomiast najrzadziej w dolnośląskiej, kujawsko-pomorskiej, małopolskiej, mazowieckiej, podkarpackiej i zachodniopomorskiej komisji (w niektórych z nich posiedzenia plenarne odbywały się rzadziej niż 4 razy do roku, czyli było ich mniej niż przewiduje Rozporządzenie

Prezesa Rady Ministrów w sprawie wojewódzkich komisjach dialogu społecznego). Najistotniejsze ciało komisji - prezydium - najaktywniej funkcjonowało w dolnośląskiej, kujawsko-pomorskiej, lubelskiej (od 2006 roku) i pomorskiej komisji (prezidia te spotykały się średnio 5-9 razy do roku), zdecydowanie najrzadziej (1 do 3 razy w roku) odbywały się posiedzenia prezydium podkarpackiej, świętokrzyskiej i małopolskiej komisji. Jeden raz w przypadku podkarpackiej (2005 rok) i dwukrotnie w przypadku świętokrzyskiej (2003 i 2005 rok) komisji ich prezidia nie odbyły żadnego posiedzenia w ciągu roku. Członkowie tych prezydiów nie mogli więc wypełnić obowiązków wynikających z przepisów prawa. Zespoły robocze najintensywniej pracowały w dolnośląskiej, pomorskiej i warmińsko-mazurskiej komisji – były zwoływane średnio 8-10 razy do roku. W latach 2003-2004 zespoły robocze kujawsko-pomorskiej, świętokrzyskiej oraz wielkopolskiej komisji spotykały się również niezwykle często, w późniejszych latach ilość spotkań ww. zespołów zdecydowanie spadła. W bardzo niewielkim stopniu lubuska, łódzka, małopolska, opolska, podkarpacka, podlaska i zachodniopomorska komisja korzystała z tego organu, w wielu przypadkach zespoły robocze albo nie były powoływane przez te komisje bądź też nie spotykały się nawet jeden raz w roku. Spośród wszystkich analizowanych, najaktywniejszą komisją była pomorska komisja, (najczęściej organizowała posiedzenia plenarne, prezydium oraz zespołów roboczych), natomiast najbardziej pasywnymi były małopolska i podkarpacka komisja. W większości przypadków prace komisji odbywały się na posiedzeniach plenarnych i na posiedzeniach prezydium komisji, (np. łódzka i podlaska komisja) bądź też niemal wyłącznie na posiedzeniach plenarnych komisji (np. opolska i świętokrzyska komisja). W oryginalny sposób pracowała dolnośląska komisja – jej prezydium oraz zespoły robocze spotykały się niezwykle często, jednakże efekty prac tych organów nie mogły być w pełni wykorzystane ze względu na fakt, iż stosunkowo rzadko zwoływane były posiedzenia plenarne komisji.

Ze względu na tryb ich przyjmowania, dane dotyczące ilości wyrażonych przez komisje opinii umożliwiły uzyskanie odpowiedzi na pytanie, czy członkowie

poszczególnych komisji byli w stanie skutecznie ze sobą współpracować i osiągać porozumienie w sprawach o charakterze społeczno-ekonomicznym. Należy nadmienić, że niektóre komisje wyrażały opinie w formie stanowisk, wniosków bądź apeli. Tabela 4 zawiera informacje dotyczące ilości opinii, stanowisk, wniosków i apeli, które zostały przyjęte przez komisje w latach 2002-2009 zgodnie z art. 17.3 Ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego w kwestiach wymienionych w art. 17.1 i 17.2 tejże ustawy.

Tabela 4. Ilość opinii/stanowisk/wniosków/apeli przyjętych przez Wojewódzkie Komisje Dialogu Społecznego.

województwo	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Razem
dolnośląskie	0	5	4	0	1	0	0	0	10
kujawsko-pomorskie	-	-	-	-	-	3	5	1	9
lubelskie	16	20	16	12	39	53	53	51	260
lubuskie	0	4	2	0	0	0	0	2	8
łódzkie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
małopolskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
mazowieckie	0	0	0	0	0	0	0	1	1
opolskie	-	-	-	-	-	-	-	2	2
podkarpackie	0	0	4	0	1	4	10	25	44
podlaskie	1	4	4	3	6	2	4	6	30
pomorskie	3	3	3	14	9	3	4	2	41
śląskie	0	5	1	6	3	6	8	5	34
świętokrzyskie	0	3	2	2	1	4	8	7	27
warmińsko-mazurskie	-	-	-	-	-	-	-	-	-
wielkopolskie	1	3	4	3	2	8	4	1	26
zachodniopom.	0	1	3	0	0	1	2	0	7

Źródło: Prywatna korespondencja z sekretarzami i pracownikami komisji.

Brak danych dotyczących ilości przyjętych przez niektóre komisje opinii nie wynikał z winy autora tekstu. Kujawsko-pomorska, łódzka oraz opolska komisja odmówiły udzielenia informacji na ten temat, tłumacząc, że dane te albo zostały zarchiwizowane, bądź też nigdy nie były przechowywane przez komisje. Małopolska i warmińsko-mazurska komisja nie odpowiedziały na prośbę o udzielenie informacji publicznej odnośnie przyjętych przez nie opinii, mimo że Ustawa o dostępie do informacji publicznej zobowiązuje komisje do udzielenia obywatelowi odpowiedzi i przekazania tego typu informacji (art. 2 ustawy¹⁴). Na temat efektów prac małopolskiej komisji można jedynie było stwierdzić, że w latach 2002-2005 komisja ta przyjęła niewiele opinii¹⁵. Dane umieszczone w Tabeli 4 wskazują, że lubelska komisja była zdecydowanie najbardziej efektywną komisją – przyjmowała ona 6-10 razy więcej opinii w porównaniu do pozostałych komisji. Należy jednak podkreślić, że tak duża ilość przyjętych opinii wynikała ze specyfiki funkcjonowania lubelskiej komisji - znaczna większość z nich (245) przybierała formę wniosków, które później były wysyłane do różnych organizacji, przedsiębiorstw i instytucji publicznych (np. komisja wystosowywała wnioski do Ministerstwa Finansów w sprawie renegotjacji podpisanych wcześniej umów na wykonawstwo inwestycji w budownictwie [wzrost vat-u] czy też zgłaszała prezesowi Rady Ministrów Markowi Belce oraz ministrowi finansów Mirosławowi Gronickiemu propozycje dotyczące sposobów walki z przemytem papierosów¹⁶). Stosunkowo skutecznie działającymi komisjami były również podkarpacka (od 2007 roku), podlaska, pomorska, śląska, świętokrzyska i wielkopolska, które były zdolne do przyjmowania średnio od 3 do 6 opinii rocznie. Warto podkreślić, że obok opinii podejmujących problemy egzystencjalne (np. w 2009 roku świętokrzyska komisja przyjęła opinię, w której zaproponowała konkretne rozwiązania dotyczące poprawy funkcjonowania szkolnictwa zawodowego w

¹⁴ Patrz Ustawa o dostępie do informacji publicznej z dnia 6 września 2001 roku, <http://www.bip.gov.pl/articles/view/41>, 13.12.2011.

¹⁵ Patrz M. Błaszczyk, *Małopolska Wojewódzka Komisja Dialogu Społecznego*, [w:] M. Błaszczyk, J. Sroka (red.), *Sieci czy struktury? Dialog społeczny na poziomie regionalnym*, Warszawa 2006, s. 84.

¹⁶ Patrz Oficjalna strona internetowa Lubelskiej Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, <http://www.kds.lublin.uw.gov.pl/>, 20.12.2011.

regionie¹⁷) komisje te wyrażały wiele opinii odnośnie transgresyjnych wyzwań województwa i państwa (np. pomorska komisja wyraziła opinie w sprawie strategii polityki społecznej wobec procesu starzenia się społeczeństwa polskiego¹⁸, a śląska w sprawie opracowania i wdrożenia programu ochrony i promocji zawodu pielęgniarek i położnych¹⁹). Dolnośląska, lubuska, mazowiecka i zachodniopomorska komisja należały do grupy najstabilniej funkcjonujących, wszystkim tym komisjom wielokrotnie zdarzało się nie przyjąć żadnej opinii w ciągu roku, a średnia ilość opinii wyrażonych przez komisje w badanym okresie wynosiła 1 bądź mniej na rok. W przypadku tych komisji przyjmowano głównie opinie mające na celu wyrażenie dezaprobaty wobec polityki rządu bądź przedsiębiorstw (np. dolnośląska komisja przyjęła opinię, w której wyraziła *głęboki niepokój narastającym w województwie dolnośląskim zjawiskiem niewypłacania wynagrodzeń za pracę*²⁰), natomiast bardzo rzadko opinie zawierające własne propozycje zmian mogących ułatwić rozwiązanie problemów regionu. Na podstawie tabeli 4 można stwierdzić, że komisje te, w przeciwieństwie do pozostałych, potrafiły głównie dyskutować na temat najistotniejszych społeczno-ekonomicznych spraw regionu, natomiast ich członkowie nie byli w zasadzie w stanie dojść do porozumienia i wspólnie rozwiązać choćby kilku regionalnych problemów. Niewielką ilość przyjętych przez komisje opinii można również tłumaczyć faktem, iż prawo do ich wyrażania mogło być lekceważone przez jej członków ze względu na wyłączenie konsultacyjny charakter opinii.

Kolejnym materiałem ułatwiającym dokonanie ewaluacji funkcjonowania wojewódzkich komisji dialogu społecznego były dane dotyczące ilości rozpatrywanych przez komisje konfliktów pomiędzy pracodawcami a pracownikami w latach 2004-

---

¹⁷ Patrz Oficjalna strona internetowa Świętokrzyskiej Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, <http://bip.kielce.uw.gov.pl/index.php?str=1309>, 20.12.2011.

¹⁸ Patrz Oficjalna strona internetowa Pomorskiej Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, <http://www.uw.gda.pl/index.php?n=3068>, 20.12.2011.

¹⁹ Patrz Oficjalna strona internetowa Śląskiej Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, http://www.katowice.uw.gov.pl/urząd/dzialalnosc_wkds_2009.html.pdf, 20.12.2011.

²⁰ Oficjalna strona internetowa Dolnośląskiej Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, <http://www.duw.pl/files/wydzialy/GW/WKDS/2003-02-27.stan.pdf>, 20.12.2011.

2009 (od 2004 roku komisje uzyskały takie kompetencje). Zostały one zamieszczone w Tabeli 5.

Tabela 5. Liczba zgłoszonych przez Wojewódzkie Komisje Dialogu Społecznego konfliktów pomiędzy pracodawcami a pracownikami, w których rozwiązywaniu komisje brały udział.

województwo	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Razem
dolnośląskie	4	4	5	1	3	4	21
kujawsko-pomorskie	8	4	5	3	7	8	35
lubelskie	3	3	7	9	12	6	40
lubuskie	2	0	2	0	0	0	4
łódzkie	0	3	2	0	3	1	9
małopolskie	0	2	1	0	2	0	5
mazowieckie	6	6	5	1	4	5	27
opolskie	1	0	0	0	0	0	1
podkarpackie	2	0	2	4	5	5	18
podlaskie	3	4	2	2	1	3	15
pomorskie	5	2	1	1	1	5	15
śląskie	5	3	4	0	4	1	17
świętokrzyskie	2	2	1	3	5	4	17
warmińsko-mazurskie	6	6	3	6	3	3	27
wielkopolskie	2	3	0	0	0	0	5
zachodniopom.	2	0	2	1	0	0	5

Źródło: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Wojewódzkie Komisje Dialogu Społecznego. Informator. Działalność w 2009 roku*, Warszawa 2010 s. 181.

Na podstawie informacji zawartych w tabeli 5 można stwierdzić, że zaledwie 4 komisje – kujawsko-pomorska, lubelska, mazowiecka i warmińsko-mazurska – stanowiły stosunkowo częste forum dyskusji na temat konfliktów pomiędzy pracodawcami a pracownikami (średnio 4-6 przypadków w roku). Do grupy komisji,

które systematycznie (średnio przynajmniej 2-3 przypadki w roku) zajmowały się rozpatrywaniem konfliktów pomiędzy pracodawcami a pracownikami, należy także zaliczyć dolnośląską, podkarpacką, podlaską, pomorską, śląską oraz świętokrzyską komisję. Uprawnienia te niemal nie były wykorzystywane w komisji lubuskiej, łódzkiej, małopolskiej, opolskiej, wielkopolskiej i zachodniopomorskiej. Warto podkreślić, że nie zawsze ilość rozpatrywanych konfliktów przez komisje przekładała się na skuteczność ich działania. Dowiodła tego dolnośląska komisja, która stanowiła raczej forum wymiany informacji pomiędzy skłóconymi stronami niż miejsce, gdzie rozwiązywane są spory na linii pracodawcy-pracobiorecy. Komisji tej nie udało się bowiem zażegnać większości rozpatrywanych przez nią konfliktów (np. konfliktów w Jedynce Wrocławskiej²¹, firmie Cussons Polska S.A.²² czy też Fabryce Automatów Tokarskich we Wrocławiu²³). Należy jednak nadmienić, że w badanym okresie kilka komisji mogło pochwalić się sporymi sukcesami w tej materii. Można to powiedzieć m.in. o Lubelskiej komisji - jej członkowie wnieśli spory wkład w rozwiązanie sporu zbiorowego o charakterze płacowym w zakładach opieki zdrowotnej na terenie Lubelszczyzny²⁴ oraz konfliktu w Fabryce Łożysk Toczyńskich - Kraśnik S.A.²⁵. Nie powinno się również jednoznacznie negatywnie oceniać tych komisji, na forum których rzadko zajmowano się rozwiązywaniem konfliktów pomiędzy pracodawcami i pracownikami. Według Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej nieduża ilość rozpatrywanych przez te komisje konfliktów mogła być spowodowana zarówno niską aktywnością komisji oraz brakiem wiary w efektywność jej funkcjonowania, jak i brakiem konfliktów pomiędzy pracodawcami a pracownikami w regionie czy też brakiem wiedzy pracowników i pracodawców odnośnie zakresu kompetencji komisji²⁶. Najprawdopodobniej wszystkie 4 przyczyny złożyły się (w zróżnicowanym stopniu

---

²¹ Patrz J. Sroka, *Dolnośląska Wojewódzka Komisja Dialogu Społecznego*, [w:] M. Błaszczuk, J. Sroka (red.), *Sieci czy struktury? Dialog społeczny na poziomie regionalnym*, Warszawa 2006, s. 46-49.

²² Patrz Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Wojewódzkie Komisje Dialogu Społecznego. Działalność w 2008 roku*, Warszawa 2009, s. 14.

²³ Patrz Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Wojewódzkie Komisje Dialogu Społecznego. Informator. Działalność w 2009 roku*, Warszawa 2010, s. 19.

²⁴ Patrz Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Wojewódzkie Komisje...2008 roku*, s. 25.

²⁵ Patrz Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Wojewódzkie Komisje...2009 roku*, s. 69.

²⁶ Tamże, s. 182.

w zależności od regionu) na mniejszą ilość rozpatrywanych konfliktów przez ww. komisje.

Ewaluacja dialogu społecznego na poziomie regionalnym nie byłaby możliwa bez chociaż ogólnego przeanalizowania problemów regionu, które były rozpatrywane przez komisje. W szczególności niezbędne było sprawdzenie, czy komisje koncentrowały się głównie na rozwiązywaniu problemów egzystencjalnych czy też uczestniczyły również w wyznaczaniu długofalowych celów regionu. Informacje dotyczące tego rodzaju aktywności komisji znajdują się w Tabeli 6.

Tabela 6. Krótka charakterystyka pracy komisji w latach 2002-2009.

województwo	Najważniejsze tematy, problemy i wyzwania regionu rozpatrywane przez Wojewódzkie Komisje Dialogu Społecznego 2002-2009
dolnośląskie	Komisja była skoncentrowana na rozwiązywaniu egzystencjalnych problemów regionu, tj. na konfliktach pomiędzy pracodawcami a pracownikami, (np. o nieprzestrzeganie prawa pracy), ochronie zdrowia oraz wysokim poziomie bezrobocia. Ponadto komisja współpracowała z organizacjami pozarządowymi oraz podejmowała wysiłki mające na celu wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw.
kujawsko-pomorskie	Komisja rozpatrywała głównie egzystencjalne problemy regionu, tj. ochrona zdrowia, wewnętrzne problemy firm regionu czy też problem społecznego wykluczenia dużej części mieszkańców województwa. Ponadto komisja intensywnie uczestniczyła w rozmowach na temat proponowanej przez rząd umowy społecznej „Gospodarka – Praca – Rodzina – Dialog.”
lubelskie	Komisja zarówno zajmowała się egzystencjalnymi problemami regionu (rolnictwo, ochrona zdrowia, sektor publiczny, konflikty między pracodawcami a pracownikami), jak i uczestniczyła w wyznaczaniu jego długofalowych celów (opiniowała Strategię Rozwoju Województwa Lubelskiego oraz Strategię Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do 2020 roku). W porównaniu do innych komisji lubelska komisja znacznie częściej pracowała nad problemami o charakterze branżowym i subregionalnym.
lubuskie	Komisja niemal całkowicie koncentrowała się na rozwiązywaniu pilnych, egzystencjalnych problemów, tj. na ochronie zdrowia (zwłaszcza na problemach finansowych szpitali w regionie),

	<p>konfliktach pomiędzy pracodawcami a pracownikami (problemy z przestrzeganiem prawa pracy), oraz na edukacji (potrzebie szkolenia zawodowego). Zgodnie z opinią lokalnych władz (i zarazem członków komisji) rozwiązywanie długofalowych problemów regionu leży wyłącznie w kompetencji samorządu, dlatego też np. plany strategii rozwoju województwa nie były rozpatrywane na forum komisji.</p>
łódzkie	<p>W porównaniu do innych komisji łódzka komisja znacznie częściej zajmowała się problematyką ochrony zdrowia. Komisja wielokrotnie brała udział w przygotowywaniu porozumień zawieszających przepisy prawa pracy w lokalnych przedsiębiorstwach (w szczególności w latach 2004-2005). Poświęciła ona również dużo czasu przeobrażeniom w przemyśle elektroenergetycznym (kluczowy sektor gospodarki regionu).</p>
małopolskie	<p>Komisja skupiła się na rozpatrywaniu egzystencjalnych problemów regionu, tj. na ochronie zdrowia, funkcjonowaniu transportu drogowego w województwie, problemach rzemiosła, kwestiach prawnych związanych z zatrudnianiem cudzoziemców czy też na wewnętrznych problemach największych regionalnych firm (Huty im. T. Sendzimira, kuźni „Glinik”). Ponadto komisja starała się wnieść swój wkład w wyznaczanie długofalowych celów i interesów państwa (opiniowała Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013) i regionu (opiniowała budżet wojewody).</p>
mazowieckie	<p>Komisja zajmowała się głównie rozpatrywaniem egzystencjalnych problemów regionu, m.in. ochroną zdrowia, wysokim poziomem bezrobocia w regionie (nie licząc Warszawy), edukacją (potrzebą rozwoju szkolnictwa zawodowego) oraz wspieraniem regionalnego rolnictwa. Komisja opiniowała również programy rządowe: 50+ „Solidarność Pokoleń” oraz Rządowy Plan</p>

	Stabilności i Rozwoju.
opolskie	Komisja zajmowała się egzystencjalnymi problemami regionu - problematyką ochrony zdrowia (zwłaszcza finansowymi problemami szpitali), trudną sytuacją na rynku pracy (stąd m.in. akcje promujące zatrudnienie skierowane ku małym i średnim przedsiębiorstwom), konfliktami pomiędzy pracodawcami a pracownikami, ochroną środowiska oraz polityką społeczną lokalnych władz (zwłaszcza w zakresie pomocy społecznej).
podkarpackie	Komisja koncentrowała się na egzystencjalnych problemach regionu, tj. na konfliktach pomiędzy pracodawcami a pracownikami (np. związki zawodowe były bardzo zaniepokojone możliwością przeniesienia większości fabryk firmy Zelmer do państw azjatyckich), finansowej sytuacji firm regionu, ochronie zdrowia (komisja skupiła się na rozwiązywaniu problemów dotyczących niskich wynagrodzeń ludzi zatrudnionych w tym sektorze), wpływie integracji europejskiej na rozwój handlu z Ukrainą oraz na wysokim poziomie bezrobocia w regionie.
podlaskie	Komisja zarówno zajmowała się egzystencjalnymi problemami i wyzwaniem regionu (problemy finansowe regionalnych firm i szpitali, konflikty pomiędzy pracodawcami a pracownikami zwłaszcza w kwestiach dotyczących nieprzestrzegania prawa pracy, problemy związane z niską efektywnością pomocy społecznej oraz bezpieczeństwem mieszkańców, transport, wysoki poziom bezrobocia w regionie, wykorzystanie funduszy unijnych), jak i uczestniczyła w wyznaczaniu jego długofalowych celów (brała udział w tworzeniu Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego, starała się powiązać jej cele z celami Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013, pracowała nad Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do 2020

	roku oraz nad proponowaną przez rząd umową społeczną „Gospodarka – Praca – Rodzina – Dialog”).
pomorskie	Komisja zajmowała się rozwiązywaniem wielu problemów egzystencjalnych, m.in. ochroną zdrowia (np. restrukturyzacją służby zdrowia w regionie, problemem cen leków, działalnością wojewódzkiego oddziału Narodowego Funduszu Zdrowia), stanem przemysłu stoczniowego i gospodarki morskiej, integracją regionu z Unią Europejską, rybołówstwem, przetwórstwem rybnym czy też rolnictwem. Komisja aktywnie uczestniczyła w wyznaczaniu długofalowych celów regionu – współtworzyła Strategię Rozwoju Województwa Pomorskiego oraz Regionalną Strategię Innowacji.
śląskie	Komisja zajmowała się głównie egzystencjalnymi problemami regionu, tzn. ochroną zdrowia, wysokim poziomem bezrobocia, konfliktami pomiędzy pracodawcami a pracownikami zwłaszcza w branży górniczej (np. konflikt na tle podwyżek płac w kopalni „Budryk” SA w Ornontowicach), komunikacją i transportem. Komisja wyróżniła się na tle innych wprowadzeniem monitoringu napięć społecznych w regionie (pracownicy biura komisji opracowali formularz, który był rozsyłany do wojewódzkiego komendanta Policji, Państwowej Straży Pożarnej, śląskiego kuratora oświaty, wójtów, burmistrzów, prezydentów miast regionu, był on później wypełniany co kwartał przez ww. jednostki, na podstawie otrzymanych formularzy biuro tworzyło raport).
świętokrzyskie	Komisja zajmowała się wieloma egzystencjalnymi problemami regionu, m.in. ochroną zdrowia, stanem kolei, wpływem Unii Europejskiej na rozwój rolnictwa w regionie, problemem społecznego wykluczenia czy też prywatyzacją Huty Ostrowiec.

	<p>Specyficzną instytucją komisji był zespół roboczy ds. współpracy z Fundacją im. Friedricha Eberta (komisja wspólnie z fundacją realizowała np. projekt budowy sieci ośrodków kształcenia ustawicznego i przedsiębiorczości). Komisja opiniowała również dokumenty rządowe (np. Wstępny Projekt Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013).</p>
<p>warmińsko-mazurskie</p>	<p>Komisja koncentrowała się na rozpatrywaniu kilku egzystencjalnych problemów regionu, tj. na ochronie zdrowia, wysokim poziomie bezrobocia, transporcie, wewnętrznych problemach firm regionu (komisja skupiła się na wspieraniu przemysłu meblarskiego i drzewnego – kluczowych branż regionu). Komisja opiniowała także dokumenty rządowe („Gospodarka – Praca – Rodzina – Dialog”) oraz samorządowe (Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2007-2013).</p>
<p>wielkopolskie</p>	<p>Komisja zajmowała się wieloma egzystencjalnymi sprawami regionu, m.in. restrukturyzacją przemysłu energetycznego, ochroną zdrowia, integracją regionu z Unią Europejską (w kontekście możliwości zwiększenia wymiany handlowej z Niemcami). Komisja ta jako jedyna zdecydowała się stworzyć zespoły robocze zgodnie z kryterium terytorialnym. Komisja pracowała nad programem mającym na celu zachowanie tożsamości i dziedzictwa Wielkopolski w zglobalizowanym świecie, opiniowała także inne dokumenty o charakterze strategicznym, np. Regionalny Program Operacyjny Województwa Wielkopolskiego 2007-2013.</p>
<p>zachodniopom.</p>	<p>Komisja koncentrowała się na egzystencjalnych problemach i wyzwaniach regionu, tj. na ochronie zdrowia, stanie przemysłu stoczniewego, konfliktach pomiędzy pracodawcami a</p>

	pracobiorcami (zwłaszcza w Stoczni Szczecińskiej i w Zakładach Chemicznych Police), prywatyzacji państwowych przedsiębiorstw, sytuacji na rynku pracy oraz wykorzystaniu funduszy unijnych.
--	---

Źródło: M. Błaszczyk, J. Sroka (red.) *Sieci czy struktury? Dialog społeczny na poziomie regionalnym*, Warszawa 2006, s. 30-143., J. Sroka, *Analiza funkcjonowania instytucji dialogu społecznego na poziomie województw. Raport z badań wojewódzkich komisji dialogu społecznego*²⁷, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, *Wojewódzkie Komisje Dialogu Społecznego. Informator. Działalność w 2009 roku*, Warszawa 2010, s. 164-190., oficjalne strony internetowe Wojewódzkich Komisji Dialogu Społecznego²⁸, prywatna korespondencja z sekretarzami i pracownikami biur Wojewódzkich Komisji Dialogu Społecznego.

Powyższe informacje wykazały, że komisje koncentrowały się na rozwiązywaniu egzystencjalnych problemów regionu, w szczególności zajmowały się problematyką ochrony zdrowia, bezrobocia oraz wewnętrznymi sprawami firm regionu (głównie konfliktami pomiędzy pracodawcą a pracobiorcami). Ze względu na

²⁷ Patrz http://www.dialog.gov.pl/files/pub/Analiza_funkcjonowania_instytucji_dialogu_WKDS_J_Sroka_z.pdf, 20.12.2011.

²⁸ Oficjalna strona internetowa Dolnośląskiej Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, <http://www.duw.pl/Wojewodzka,Komisja,Dialogu,Spoecznego,537.html>, 20.12.2011.

Oficjalna strona internetowa Kujawsko-Pomorskiej Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, http://www.bydgoszcz.uw.gov.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=244&Itemid=54, 20.12.2011.

Oficjalna strona internetowa Lubelskiej Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, <http://www.kds.lublin.uw.gov.pl/>, 20.12.2011.

Oficjalna strona internetowa Lubuskiej Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, <http://www.bip.luw.pl/?mod=news&clD=160>, 20.12.2011.

Oficjalna strona internetowa Łódzkiej Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, <http://www.lodzkie.eu/page/449,wojewodzka-komisja-dialogu-spoecznego-w-wojewodztwie-lodzkiem.html>, 20.12.2011.

Oficjalna strona internetowa Małopolskiej Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, http://www.wrotamalopolski.pl/root_BIP/BIP_w_Malopolsce/root_UW/podmiotowe/Wojewoda/Ciala+kolegia/line/Wojewodzka+Komisja+Dialogu+Spocznego+w+Krakowie.htm, 20.12.2011.

Oficjalna strona internetowa Mazowieckiej Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, http://www.mazowieckie.pl/portal/pl/852/Wojewodzka_Komisja_Dialogu_Spocznego.html, 20.12.2011.

Oficjalna strona internetowa Opolskiej Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, <http://www.dialog.opole.uw.gov.pl/WKDS-36.html>, 20.12.2011.

Oficjalna strona internetowa Podlaskiej Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, <http://www.bialystok.uw.gov.pl/PUWMCMS/PUW/Struktura/Schemat+organizacyjny/Wydzial+Polityki+Spoczej/WKDS/>, 20.12.2011.

Oficjalna strona internetowa Pomorskiej Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, <http://www.uw.gda.pl/index.php?n=70>, 20.12.2011.

Oficjalna strona internetowa Śląskiej Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, <http://www.katowice.uw.gov.pl/urząd/wkds.html>, 20.12.2011.

Oficjalna strona internetowa Świętokrzyskiej Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, <http://bip.kielce.uw.gov.pl/index.php?str=1309>, 20.12.2011.

Oficjalna strona internetowa Warmińsko-Mazurskiej Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, http://www.wm.uw.olsztyn.pl/index.php?option=com_content&task=section&id=21&Itemid=93, 20.12.2011.

Oficjalna strona internetowa Wielkopolskiej Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, http://www.poznan.uw.gov.pl/web/guest/dialog_spoeczny, 20.12.2011.

Oficjalna strona internetowa Zachodniopomorskiej Wojewódzkiej Komisji Dialogu Społecznego, <http://www.szczecin.uw.gov.pl/?type=article&action=view&id=409>, 20.12.2011.

specyfikę poszczególnych województw, niektóre problemy były rozpatrywane tylko przez jedną bądź dwie komisje (górnictwo przez śląską komisję, przemysł stoczniowy przez pomorską i zachodniopomorską komisję, wpływ integracji europejskiej na rozwój handlu z Ukrainą przez podkarpacką komisję, itd.). Ponadto część komisji opiniowała bądź też aktywnie uczestniczyła w opracowywaniu długoterminowych strategii rozwoju regionu i państwa (zwłaszcza kujawsko-pomorska, lubelska, małopolska, mazowiecka, podlaska, pomorska, świętokrzyska, warmińsko-mazurska i wielkopolska komisja).

Zebrane w artykule informacje wskazały, że komisje pracowały w sposób niezwykle zróżnicowany, nie było więc możliwe stwierdzenie, która z nich funkcjonowała najlepiej, a która najgorzej. Absolutnym liderem, jeśli chodzi o częstotliwość posiedzeń komisji oraz jej organów, była pomorska komisja, do najbardziej pasywnych komisji należało zaliczyć małopolską i podkarpacką komisję. Wolą współpracy oraz dużymi zdolnościami dochodzenia do kompromisu wykazali się członkowie lubelskiej, podkarpackiej (od 2007 roku), podlaskiej, pomorskiej, śląskiej, świętokrzyskiej i wielkopolskiej komisji. Najgorzej w tym zestawieniu wypadli partnerzy społeczni oraz władze samorządowe i rządowe zasiadające w dolnośląskiej, lubuskiej, mazowieckiej i zachodniopomorskiej komisji (część komisji nie można było sklasyfikować ze względu na brak danych). Na forum kujawsko-pomorskiej, lubelskiej, mazowieckiej i warmińsko-mazurskiej komisji rozpatrywano najwięcej konfliktów pomiędzy pracodawcami a pracownikami, natomiast niemal nie zajmowali się tą problematyką członkowie lubuskiej, łódzkiej, małopolskiej, opolskiej, wielkopolskiej i zachodniopomorskiej komisji. Wszystkie komisje wykazały się sporą aktywnością w rozpatrywaniu egzystencjalnych problemów regionu, tylko część z nich w sposób intensywny (zwłaszcza kujawsko-pomorska, lubelska, małopolska, mazowiecka, podlaska, pomorska, świętokrzyska, warmińsko-mazurska i wielkopolska komisja) partycypowała w wyznaczaniu długofalowych celów województwa i państwa.

Podsumowanie

W zależności od regionu wojewódzkie komisje dialogu społecznego wykazywały się sporą efektywnością bądź też indolencją w działaniu, nie można więc było jednoznacznie stwierdzić, czy dialog społeczny na poziomie regionalnym funkcjonował w sposób efektywny w Polsce. Z jednej strony prace niektórych komisji charakteryzowały się wysokimi zdolnościami jej członków do osiągnięcia kompromisu, z drugiej zaś, członkowie kilku innych komisji przez cały badany okres nie wykazali woli współpracy i gotowości do jakichkolwiek ustępstw. Warto odnotować, że wysoka częstotliwość posiedzeń plenarnych komisji przekładała się najczęściej na dużą ilość przyjmowanych opinii (lubelska, podlaska, pomorska, świętokrzyska komisja), odwrotną tendencję można było zaobserwować wśród komisji, których posiedzenia plenarne odbywały się – rzadko (dolnośląska, lubuska, mazowiecka, zachodniopomorska komisja). Komisje zdecydowanie różniły się między sobą także pod względem ilości rozpatrywanych przez nie konfliktów pomiędzy pracodawcami a pracownikami. W tym przypadku nie udało się zaobserwować korelacji pomiędzy liczbą analizowanych sporów na linii pracodawcy – pracownicy a częstotliwością posiedzeń komisji bądź jej organów.

Nie ulega wątpliwości, że w obecnym stanie prawnym wojewódzkie komisje dialogu społecznego są w stanie zarówno skutecznie rozwiązywać egzystencjalne problemy regionu, jak i współuczestniczyć w wyznaczaniu transgresyjnych celów i interesów województwa. Wszystkie komisje zajmowały się bieżącymi sprawami regionu, natomiast rezultaty ich działań zależały od tego, czy ich członkowie traktowali prace w komisji jako kolejne pole rywalizacji, czy też jako miejsce, gdzie wszystkie strony odnoszą korzyści z wzajemnej współpracy (gra typu win-win). Należy podkreślić, że komisje poświęcały większość czasu pracom nad najbardziej żywotnymi problemami regionu (zwłaszcza nad ochroną zdrowia, wewnętrznymi problemami firm regionu oraz wysokim poziomem bezrobocia). Zaledwie część komisji zajmowała się opiniowaniem strategii rozwoju regionu czy też innych dokumentów państwowych mających długofalowy charakter. Wydaje się, że komisje powinny

częściej niż dotychczas korzystać ze swoich ustawowych uprawnień w celu rozwiązywania transgresyjnych problemów regionu - stosunkowo rzadkie podejmowanie przez nie zagadnień związanych z przyszłością województwa było ich zdecydowanie największą słabością.

Reasumując, dialog społeczny na poziomie regionalnym mógłby wносить znacznie większy wkład w rozwój województw Polski, jednakże jego dotychczasowa rola nie powinna być niedoceniana.

Maciej Olejnik – magister politologii Uniwersytetu Wrocławskiego, student Stacjonarnych Studiów Doktoranckich Nauk o Polityce, Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Wrocławskiego

Abstrakt

Ocena efektywności funkcjonowania regionalnego dialogu społecznego nie była dotychczas możliwa, ponieważ najważniejsze istniejące w Polsce instytucje na tym poziomie (wojewódzkie komisje dialogu społecznego) pracowały w sposób zróżnicowany. Aktualny stan prawny umożliwia efektywne funkcjonowanie komisji zarówno w przypadku rozwiązywania problemów egzystencjalnych, jak i o charakterze długofalowym. Skuteczność działania tych instytucji głównie zależy od woli współpracy ich członków, zdolności dochodzenia przez nich do kompromisu oraz wysokiej częstotliwości spotkań komisji.

EVALUATION OF THE FUNCTIONING OF SOCIAL DIALOGUE AT THE REGIONAL LEVEL THROUGH THE PRISM OF ACTIVITIES OF THE VOIVODSHIP SOCIAL DIALOGUE COMMISSIONS

Abstract

It was impossible to assess effectiveness of the functioning of social dialogue on the regional level due to the fact that the most important regional social dialogue institutions (Voivodship Social Dialogue Commissions), which exist in Poland, are

operated in a very uneven way. These commissions can effectively solve existential and long-term problems in the current legal status. Their efficiency mainly depends on the will of their members to cooperate and their ability to reach consensus as well as on the high frequency of meetings of the commissions.

